

«Θα πω την ιστορία σου»- οι νέοι αφηγούνται ιστορίες προσφύγων.

Κάποτε ο Καζαντζάκης είπε: «Δεν ελπίζω σε τίποτα, δεν φοβάμαι τίποτα. Είμαι ελεύθερος». Σύμφωνα με αυτό τότε οι πρόσφυγες θα είναι πάντα σκλαβωμένοι... Γιατί; Γιατί ελπίζουν σε μία καλύτερη ζωή, σε ένα καλύτερο μέλλον και φοβούνται τους πάντες και τα πάντα: το θάνατο, τη ζωή αλλά βασικότερα τους ανθρώπους...

Κάθε μέρα, κάθε μήνα, κάθε χρόνο ακούμε τις ίδιες ειδήσεις : « Πάνω από 1000 πρόσφυγες θα αποβιβαστούν στη χώρα μας...», «Ναυάγιο με θύματα 187 πρόσφυγες, μόλις οι 50 σώθηκαν...». Νούμερα και στατιστικές... Πίσω από αυτούς τους αριθμούς όμως κρύβονται ιστορίες, η μία καλύτερη ή χειρότερη από την άλλη. Ο κάθε άνθρωπος κουβαλά το δικό του παρελθόν. Το δικό του σταυρό. Μία από αυτούς τους ανθρώπους είναι και η Εμπελέ Ουαμοχόρο, ετών 23, μητέρα τριών κοριτσιών.

- Όποτε είστε έτοιμη μπορείτε να αρχίσετε.
- Από πού θέλετε να αρχίσω;
- Από όπου θέλετε...

« Δεν ήθελα να φύγω. Ποιος θέλει άλλωστε; Ποιος θέλει να φύγει από τον τόπο του, να αφήσει το σπίτι , τους αγαπημένους του και να αρχίσει ένα ταξίδι προς το άγνωστο; Λένε ότι οι ίδιοι οι άνθρωποι καθορίζουν τη μοίρα τους και φτιάχνουν τη ζωή τους όπως αυτοί θέλουν . Δεν είναι έτσι στην πατρίδα μου... Πιστεύετε πως ήθελα να έρθω εδώ ; Δεν ήθελα. Έπρεπε όμως. Έπρεπε για να σώσω τα παιδιά μου. Για να σώσω τη ζωή μου. Μπορώ να αντέξω τα πάντα: τα καχύποπτα βλέμματα των ανθρώπων , την αποδοκιμασία τους, τα επικριτικά και ρατσιστικά σχόλια. Το μόνο που δεν μπορώ να αντέξω είναι να σκοτώσουν τα παιδιά μου μπροστά στα μάτια μου. Ποια μάνα θα το άντεχε; Γι' αυτό έφυγα...

Γεννήθηκα σε ένα μικρό χωριό της Νιγηρίας, την Μπάγκα. Βρίσκεται στα σύνορα της Νιγηρίας με την Τσαντ. Οι γονείς μου ήταν αγρότες, όπως και όλοι οι κάτοικοι του χωριού. Κάθε φορά που πήγαινες στα χωράφια έβλεπες την ίδια εικόνα: ιδρωμένοι άντρες με την τσάπα στο χέρι, γυναίκες να μαζεύουν σπόρους με τα μωρά τους στις πλάτες τους τυλιγμένα σε ύφασμα και μικρά παιδιά να κουβαλάν το λασπωμένο νερό από το ποτάμι για να ποτίσουν, περπατώντας τουλάχιστον είκοσι λεπτά για το κοντινότερο ποτάμι, Έτσι και εγώ από μικρή δούλευα στα χωράφια , μαζί με τους γονείς μου.

Δεν υπήρχαν σχολεία στο χωριό μου για τα κορίτσια. « Γιατί να υπάρχουν ;» έλεγαν οι ντόπιοι. « Τι χρειάζονται τα κορίτσια το σχολείο; Πρώτιστο μέλημά τους είναι να βοηθούν και να φροντίζουν τους γονείς τους και να κάνουν οικογένεια. Τι να τα κάνουν τα γράμματα;» Βέβαια... Τι να τα κάναμε τα γράμματα, όταν όλες μας παντρευόμαστε από τα 13; Εγώ ήμουν από τις τυχερές. Με πάντρεψαν με τον δάσκαλο του χωριού . Μεγάλη τύχη για την οικογένεια, έλεγαν όλοι, αν όμως ήταν τύχη πραγματικά και για μένα, θα φαινόταν στο μέλλον.

Θυμάμαι όταν έφερα στον κόσμο το πρώτο μου παιδί, ένα τόσο δα μικρό κοριτσάκι. Ανάμικτα τα συναισθήματά μου. Χαρά που έγινα μητέρα, θλίψη που ήταν κορίτσι και

θα μεγάλωνε μέσα στην προκατάληψη, ελπίδα ότι θα είχε τελικά περισσότερες ευκαιρίες από ότι εγώ. Για την υπόλοιπη οικογένεια, όμως γρουσουζιά και κατάρρα. Όλοι στεναχωριόταν. Παρηγορούσαν τον άνδρα μου πως θα ῥθει και ο γιος, μα ακολούθησαν άλλα δυο κορίτσια, η απογοήτευση ήταν μεγάλη. Μα εγώ χαιρόμουν, και ας ήμουν η μόνη. Την πρώτη μου κόρη την ονόμασα Ταρίρο, που στη γλώσσα μου σημαίνει ελπίδα, γιατί γι' αυτήν θα πάσχιζα να ζήσω. Τη δεύτερη μου κόρη την ονόμασα Οντίρ, τυχερή και την τρίτη μου κόρη Κούμα, που σημαίνει καρδιά. Έτσι έχουμε εμείς τα ονόματα εδώ. Όλα κάτι σημαίνουν.

Τα χρόνια περνούσαν... Οι άνθρωποι μεγάλωναν και μαζί με αυτούς τα προβλήματα και η κακία.. Δεν έφυγα γιατί ήθελα. Έφυγα γιατί έπρεπε. Έφυγα γιατί αυτοί ήταν πολλοί, δυνατοί και ο στρατός ... Ποιος στρατός; Δεν μας προστάτευε. Το κράτος μας άφηνε στα χέρια τους και ακούγαμε μόνο λόγια, δεν βλέπαμε ποτέ πράξεις. Αυτοί ήθελα να τους ακολουθήσουμε. Να ασπαστούμε τη θρησκεία τους, να αγαπήσουμε το Θεό τους, να πούμε τις προσευχές τους. Και έκαναν τα πάντα για αυτό. Έκαιγαν χωριά, σκότωναν ανθρώπους, απήγαγαν παιδιά και όλα αυτά γιατί τους τα έλεγε ο Θεός τους. Ποιος Θεός θέλει να σκοτώνονται άνθρωποι και να χωρίζονται οικογένειες; Ποιός Θεός θέλει να καταστρέφονται χωριά και πόλεις; Ποιος είναι αυτός ο Θεός;

Το όνομά τους στοίχειωνε τη Νιγηρία, τους δρόμους στα χωριά. « Μπόκο Χαράμ » Ομάδες ισλαμιστών, που έκαναν τους ανθρώπους να φοβούνται τις σκιές τους.

Εκείνη τη μέρα τη θυμάμαι καθαρά και θα τη θυμάμαι σε όλη μου τη ζωή. Ήταν πρωί. Φυσούσε ένα αεράκι και η ατμόσφαιρα ήταν γεμάτη σκόνη από τη Σαχάρα. Όλα φαίνονταν φυσιολογικά. Ο άνδρας μου ξεκίνησε το πρωί για το σχολείο. Εγώ θα πήγαινα σε λίγο στο χωράφι. Πρώτα είπα να πάω στο σπίτι των γονιών μου, να δω τη μητέρα μου που ήταν άρρωστη. Καθώς περνούσα δίπλα από το σχολείο τους είδα... Ένα τζιπ φορτωμένο με στρατιώτες και όπλα, πολλά όπλα... Κρύφτηκα όσο μπορούσα πιο γρήγορα .

Κατευθύνονταν προς το σχολείο. Μία ομάδα μπήκαν μέσα με τον αρχηγό. Φωνές ακούστηκαν, ομιλίες, παιδιά να κλαίνε. Μπορούσα να νιώσω το φόβο τους. Πήραν τον άνδρα μου και τον έβγαλαν έξω. Τον έβριζαν, τον χτυπούσαν. Ήθελαν να πάρουν τα παιδιά . Δεν τους άφησε. Τον απείλησαν πως θα σκότωναν αυτόν, την οικογένεια του, όλο το χωριό. Όταν άκουσα τη λέξη οικογένεια, κατάλαβα ότι έπρεπε να φύγω να πάω στα παιδιά μου. Άρχισα να περπατάω. Και μετά να τρέχω. Ωσπου έφτασα σπίτι.

Με το που μπήκα ακούστηκε ένας πυροβολισμός. Έκλεισα τα μάτια. Τα κορίτσια τρόμαξαν. Μετά ακούστηκαν άλλοι δέκα. Τότε κατάλαβα ότι έπρεπε να φύγω. Έπιασα από το χέρι τα κορίτσια και βγήκα από το σπίτι. Ακούγονταν φωνές , τσιρίδες, πυροβολισμοί, κλάματα. Αρχίσαμε να τρέχουμε. Ήξερα πως έπρεπε να σταματήσω όταν πια δεν θα άκουγα τους πυροβολισμούς. Κι αυτό έκανα. Σταμάτησα και κάθισα στη γη. Κοίταξα τον ουρανό. Κοίταξα τα παιδιά μου. Με κοίταζαν κι αυτά. Και ρωτούσαν, γιατί φύγαμε, πού θα πάμε , που είναι ο πατέρας τους, ποιοι πυροβολούσαν. Τι να απαντήσω; Τι να τους πω;

Δεν απάντησα. Σηκώθηκα και τις πήρα από το χέρι. Έπρεπε να περάσουμε τα σύνορα για να πάμε στο Τσάντ. Πίσω δεν μπορούσαμε να γυρίσουμε. Μόνο μπροστά πήγαινε ο δρόμος.

Αφότου περάσαμε τα σύνορα φτάσαμε σε ένα χωριό. Είχε βραδιάσει πια. Τα κορίτσια είχαν κουραστεί, έπρεπε να σταματήσουμε. Ξαπλώσαμε κάτω από ένα σκέπαστρο, δίπλα σε κάτι ζώα. Εγώ δεν κοιμήθηκα. Δεν μπορούσα. Φοβόμουν. Όχι για το τι έκρυβε το σκοτάδι, αλλά πιο πολύ για το μέλλον. Φοβόμουν ότι δεν θα επιζούσαμε. Δεν με ένοιαζε ο εαυτός μου.

Το επόμενο πρωί ακουγόταν φασαρία. Σήκωσα τα κορίτσια και πήγαμε να δούμε τι γινόταν. Στο κέντρο του χωριού ήταν μαζεμένοι πολλοί κάτοικοι γύρω από ένα μεγάλο αυτοκίνητο με καρότσα στο πίσω μέρος. Άνθρωποι ανέβαιναν και χαιρετούσαν ους συγγενείς τους. Στο τιμόνι ήταν ένας ξένος, τον αναγνώριζα από το χρώμα του δέρματος του. Μπορεί να πήγαιναν στην Ευρώπη. Έπρεπε να ανέβω. Στριμωχθήκαμε ανάμεσα στον κόσμο και ανεβήκαμε, αν και τελευταίοι. Ευτυχώς δεν μας σταμάτησαν.

Όταν ξεκίνησε να κινείται το αυτοκίνητο, ηρέμησα. Πήρα μια βαθιά ανάσα και κοίταξα τις κόρες μου που κοιτούσαν με ένα βλέμμα απορημένο. Πρώτη φορά ανέβαιναν σε κάτι τέτοιο. Ήταν τόσο κουρασμένες που αμέσως κοιμήθηκαν μέχρι που φτάσαμε στο άλλο άκρο της χώρας, όπου σταματήσαμε και μας έδωσαν κάτι να φάμε και λίγο νερό να πιούμε.

Φτάσαμε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου μετά από τριών ημερών ταξίδι. Εκεί μας άφησαν στο λιμάνι. Μας παρέταξαν σε σειρά και μας είπαν να καθίσουμε κάτω. Φυσικά δεν καταλάβαινα τι έλεγαν. Απλώς κάναμε ότι έκαναν οι άλλοι. Δεν έμοιαζαν κακοί άνθρωποι, αυτοί που μας μιλούσαν. Ήθελαν να μας σώσουν πιστεύω. Ήθελαν να βοηθήσουν. Μετά από λίγη ώρα μας οδήγησαν σε ένα πλοίο. Μικρό, δεν ήξερα αν χωρούσαμε. Μπαίναμε ένας ένας. Οι μισοί στο ένα οι μισοί στο άλλο. Στο τέλος χωρέσαμε.

Πρώτη φορά έβλεπα θάλασσα. Ήταν φουρτουνιασμένη γεμάτη κύματα. Η γιαγιά μου πάντα έλεγε πως η φύση αντανakλά την ψυχή μας και ότι οι άνεμοι φυσάνε για να πάρουν τις στεναχώριες μας μακριά. Φυσούσε ο άνεμος, αλλά εγώ ένιωθα το ίδιο. Ήταν η πρώτη φορά που συνειδητοποίησα ότι δεν ήξερα αν ζούσαν οι αγαπημένοι μου άνθρωποι, αν τους σκότωσαν, που ήταν, τίποτα...

Η Οντίρ και η Κούμα κοιμόταν στην αγκαλιά μου. Η Ταρίρο όμως όχι. Με κοιτούσε με επίμονο βλέμμα και ήξερα ότι ήταν η ώρα να απαντήσω στις ερωτήσεις της και να της πω την αλήθεια. Άλλωστε ήταν μεγάλη πια. Εννιά χρονών είχε φτάσει, έπρεπε να ξέρει. Της είπα για τον πατέρα της, εκείνους τους πυροβολισμούς και το λόγο που φύγαμε. Στο τέλος κοίταξε προς τη θάλασσα και με ρώτησε «Μαμά τι είναι αυτό το γαλάζιο, πως το λένε;» ‘Osmiri’ της απάντησα, θάλασσα στη γλώσσα μας. Δεν μου ξαναμίλησε μέχρι που φτάσαμε σε ένα νησί, ακούσαμε πως το έλεγαν Σάμο. Λίγο πριν μπούμε στο λιμάνι το πλοίο άρχισε να γεμίζει με νερά και ο καπετάνιος και το πλήρωμα επιβιβάστηκαν σε μια βάρκα αφήνοντάς μας στη μοίρα μας. Κυριαρχούσε πανικός, φωνές και ουρλιαχτά. Το πλοίο βυθιζόταν. Αναγκαστήκαμε να πέσουμε στη θάλασσα για να σωθούμε. Κρατιόμασταν από ένα σωσίβιο, κανείς δεν ήξερε να κολυμπάει. Κάποιοι εγκλωβίστηκαν στο βυθιζόμενο πλοίο, μητέρες αγκαλιά με τα παιδιά τους.

Μετά από λίγο ήρθαν να μας βοηθήσουν όσοι είχαμε καταφέρει να σωθούμε. Τους υπόλοιπους τους αγαπούσε η θάλασσα και τους τράβηξε κοντά της. Τώρα κοιμούνται γαλήνια στο βυθός της κι αυτή τους προστατεύει μη πάθουν άλλο κακό.

Έπειτα μας οδήγησαν σε ένα κτήριο εμάς τους επιζήσαντες. Το μέλλον άγνωστο, το παρόν θλιβερό και το παρελθόν τρομακτικό. Τι θα κάναμε μετά, που θα πηγαίναμε δεν το ξέραμε... Ούτε αν θα ζήσουμε το ξέραμε... Όμως έπρεπε να παλέψουμε ακόμα και αν οι δυνάμεις μας μάς είχαν εγκαταλείψει από καιρό...

Έπειτα από οχτώ ή εννιά μέρες μας είπαν ότι θα πάμε με καράβι στην Αθήνα, την μεγάλη πρωτεύουσα για να ζήσουμε εκεί. Μου τα εξήγησε μία κοπέλα που ήξερε αγγλικά. Όμως όλοι ήμασταν φοβισμένοι. Κι αν βυθιζόταν κι αυτό το καράβι; Μερικοί φώναζαν και έκλαιγαν. Παρακαλούσαν να μείνουν στο νησί, να μην ανέβουν μαζί μας, αλλά στο τέλος αναγκάστηκαν.

Η ώρα στο πλοίο περνούσε αργά. Τα κορίτσια έπαιζαν με κάτι φίλες τους από το Τσαντ κι εγώ καθόμουν με τις γυναίκες από εκεί. Έλεγε η κάθε μία την ιστορία της. Όλες με διαφορετικές ιστορίες, με διαφορετικά προβλήματα, αλλά η ίδια ανησυχία... Τι θα γίνει στο μέλλον... Όταν φτάσαμε στην Αθήνα ήταν ξημερώματα. Βγήκαμε από το πλοίο και νοιώσαμε τον κρύο αέρα να μας χαϊδεύει το πρόσωπο. Μπήκαμε σε ένα αυτοκίνητο αλλά αυτή τη φορά μεγαλύτερο, κλειστό με παράθυρα. Λίγα λεπτά μετά φτάσαμε σε ένα μεγάλο, γκρίζο κτίριο στο οποίο μας είπαν ότι θα μείνουμε προσωρινά ώσπου να δούμε τι θα γίνει... Δηλαδή τι θα γινόταν; Που θα πηγαίναμε μετά; Σε ποια πόλη, ποια χώρα, ποια ήπειρο; Το κρύο ήταν τσουχτερό. Μας καλωσόριζε η Ελλάδα με τον τρόπο της. Η χώρα που ίσως μέναμε και ίσως πάλι όχι. Μια χώρα διαφορετική από τη δικιά μας, γεγονός που δεν ήξερα, και ακόμα δεν είμαι σίγουρη ότι ξέρω, αν με στεναχωρεί ή αν με χαροποιεί. Ματιές καχύποπτες, ξένος τόπος και ξένοι άνθρωποι... Έπρεπε... Δεν υπάρχει άνθρωπος που θα ήθελε να φύγει από τη χώρα του... Κανείς... Ούτε εγώ λοιπόν ήθελα να φύγω...»

Σταυρούλα Κοσκινά
Αρσάκειο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης